

EFEE

EVROPSKA ZVEZA DELODAJALCEV
NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA

EVROPSKI SINDIKALNI ODBOR ZA
IZOBRAŽEVANJE – COMITE SYNDICAL
EUROPEEN DE L'EDUCATION

Skupna izjava ETUCE/EFEE

Oblikovanje ukrepov za povečanje privlačnosti učiteljskega poklica

Namen te izjave je ustvariti trdne temelje, ki bodo evropskima socialnima partnerjema na področju izobraževanja – tj. Evropski zvezi delodajalcev na področju izobraževanja (European Federation of Education Employers – EFEE) in Evropskemu sindikalnemu odboru za izobraževanje (European Trade Union Committee for Education – ETUCE) tudi v prihodnje omogočali nadaljevati vzpostavljeni proces dialoga. Cilj slednjega je vzpostaviti takšen skupni sektorski pristop, v okviru katerega bodo lahko oblikovani ukrepi, ki bodo pripomogli k povečanju privlačnosti učiteljskega poklica v družbi. To med drugim zajema oblikovanje enotnih izhodišč, opredelitev zaznanih izzivov in možnih poti, kako omenjeni skupni cilj doseči.

Odločitev za takšen pristop izhaja iz osem let trajajočega sektorskega socialnega dialoga, skozi katerega sta socialna partnerja na področju izobraževanja prepoznala osrednjo vlogo tovrstnega dialoga in to, kako pomembno je krepiti zmogljivosti, vzajemno zaupanje ter komunikacijo,¹ da bi se lahko spoprijeli z novimi, prihajajočimi izobraževalnimi izzivi, ki jim je priča vsa Evropa. EFEE in ETUCE sta že leta 2017 ugotovila, da skupni proces krepitve zmogljivosti evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju pomaga pri uresničevanju skupnega cilja, ki je *»oblikovati močen in učinkovit socialni dialog v korist zaposlenim v izobraževalnih ustanovah na vseh ravneh izobraževanja ter prav tako učencem, dijakom, študentom in njihovim družinam«*.² EFEE in ETUCE sta v letih od 2013 do 2018 sodelovala pri treh projektih za krepitev

¹ Skupna izjava ETUCE/EFEE o spodbujanju potencialov evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (2016) in končno poročilo ETUCE/EFEE »Evropska sektorska socialna partnerja na področju izobraževanja spodbujata potenciala svojega dialoga s prenosom znanja in usposabljanjem. Projekt krepitve zmogljivosti evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (ESSDE) II«.

² Skupna izjava ETUCE/EFEE o spodbujanju potencialov evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (2016).

zmogljivosti evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (ESSDE)³, ki so za skupno mizo pripeljali evropska in nacionalne socialne partnerje iz dvajsetih držav EU in dveh držav kandidatki za EU⁴, v njihovem okviru pa so bile izpeljane tudi tri zaključne projektne konference v Bruslju (Belgija), Amsterdamu (Nizozemska) in Sofiji (Bolgarija).

V luči trenutnih in prihodnjih izzivov na področju izobraževanja in usposabljanja, vključno s problematiko pomanjkanja učiteljev, s katero se soočajo številne države EU, se socialni partnerji na področju izobraževanja na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni s to izjavo zavezujejo k nadaljevanju krepitve svojih zmogljivosti za učinkovito sodelovanje v socialnem dialogu in smiselno vključenost v oblikovanje izobraževalne politike, ki bo privedla do potrebnih sprememb, obenem pa želimo prispevati tudi k večji privlačnosti učiteljskega poklica v Evropi kot elementa kakovostnih in vključujočih izobraževalnih sistemov.

Kontekst in izzivi

Proces oživitve socialnega dialoga s ciljem okrepitve njegove vloge po vseh državah članicah EU je začel predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker, ki je že marca 2015 naznanil »nov začetek za socialni dialog«. Leta 2016 so evropske institucije in evropski medpanožni socialni partnerji podpisali skupno izjavo, v kateri poudarjajo vlogo evropskega socialnega dialoga kot pomembne komponente oblikovanja politik zaposlovanja in socialne politike. Prav v času trajanja skupnega »Projekta krepitve zmogljivosti evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (ESSDE) III – Evropska sektorska socialna partnerja na področju izobraževanja spodbujata potenciala svojega dialoga s prenosom znanja in usposabljanjem«, ki se je odvijal med letoma 2017 in 2018, so evropski voditelji podprli evropski steber socialnih pravic in s tem dali nov zagon socialnemu dialogu kot ključni praksi, ki spodbuja rast. Veliko vlogo izobraževanja pri aktivnostih za izpolnitev številnih ključnih ciljev stebra je poudarila razprava Evropske komisije in Sveta o [prihodnosti izobraževanja](#) na socialnem vrhu v Göteborgu 17. novembra 2017. Namen slednjega je bil Evropo postaviti na vodilno mesto v izvajanju Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov. V tej luči in kontekstu ima izobraževanje s strani vlad prepoznano ključno vlogo pri »zagotavljanju prilagodljivega gospodarstva, socialne kohezije, aktivnega državljanstva in identitete«.

Izobraževanje je bistveni element tako za pravičnost v družbi kot za gospodarski razcvet. [»Pariška deklaracija](#)«, sprejeta na srečanju ministrov za izobraževanje držav članic EU marca 2017,⁵ izpostavlja

³ »Evropska socialna partnerja na področju izobraževanja za trajen vpliv na oblikovanje evropske izobraževalne politike z znanjem in uspešnim socialnim dialogom. Projekt krepitve zmogljivosti evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (ESSDE) III“ (VS/2017/XXXX), »Evropska sektorska socialna partnerja na področju izobraževanja spodbujata potenciala svojega dialoga s prenosom znanja in usposabljanjem. Projekt krepitve zmogljivosti evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (ESSDE) II« (VS/2015/0032), »Spodbujanje potencialov evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju s soočanjem z novimi izzivi in analizo izkušenj in znanja« (VS/2013/XXX). Evropska komisija je delo podprla v okviru proračunske postavke Socialni dialog in odnosi med delodajalci in delojemalci.

⁴ Hrvaška, Litva, Slovenija, Slovaška republika, Romunija, Črna gora, Estonija, Srbija, Ciper, Madžarska, Latvija, Poljska, Španija, Bolgarija, Danska, Finska, Irska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Portugalska.

⁵ Neformalno srečanje ministrov za izobraževanje držav članic EU, »Deklaracija o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije skozi izobraževanje«, 17. marec 2015, Pariz.

bistven prispevek izobraževanja k osebnemu razvoju, socialni vključenosti in družbenemu udejstvovanju – tudi z zagotavljanjem vključenosti in bojem proti neenakostim – prek opolnomočenja učiteljev ter s krepitvijo sposobnosti otrok in mladih za kritično mišljenje in dobro presojo, zlasti v luči množice vsebin na internetu in ob uporabi družbenih medijev. Kjer so izobraževanje postavili v ospredje, uspevata tako družba kot gospodarstvo. Zaradi vedno večjih družbenih zahtev in ciljev Evrope glede rasti evropska sektorska socialna partnerja v izobraževanju, reprezentativna predstavnika obeh strani v izobraževalnem sektorju po členu 154–155 Pogodbe EK o delovanju Evropske unije (TFEU), priznavata, da se sektor sooča s številnimi izzivi, in sicer z dilemami, kako oblikovati visokokakovostne, pravične in vključujoče izobraževalne sisteme, ki so temeljno gonilo trajnostnega razvoja in so pripravljeni na izzive prihodnosti. Slednji vključujejo: demografske spremembe, tehnološke spremembe, družbene spremembe in politične spremembe (zlasti sisteme upravljanja na več ravneh, npr. evropski semester, strategija Evropa 2020 in strateški okvir za izobraževanje in usposabljanje 2020, evropski izobraževalni prostor 2025).

Kljub dejstvu, da lahko učiteljski poklic pozitivno prispeva k socialni enakosti po vsej Evropi, iz zaključkov konference socialnih partnerjev v Sofiji (junija 2018) izhaja, da se učiteljski poklic v Evropi sooča s skupnimi izzivi, kot so pomanjkanje učiteljev, nepriljubljenost poklica, težave pri zaposlovanju in izzivi pri zadrževanju zaposlenih v poklicu. Kakovostno poučevanje s strani ustrezno usposobljenih učiteljev, ki imajo na voljo vso potrebno podporo, je v osredju kakovostnega izobraževanja. Poleg teh izzivov je treba tudi ponovno premisliti o okoljih poučevanja in učenja v luči omenjenih hitrih sprememb v naši družbi.

Cilji in prednostne naloge

Po mnenju EFEE in ETUCE je izredno pomembno, da si tudi v prihodnje prizadevata najti skupne rešitve in odgovore, kako narediti učiteljski poklic bolj privlačen, da bo imela družba od njega koristi, in sicer v okviru kakovostnih izobraževalnih ustanov, ki morajo biti vključujoče, osredotočene na sodelujoče v izobraževanju in so trajnostno naravnane.

S pričujočo izjavo, ki služi kot pismo o nameri za začetek procesa razvoja okvira ukrepov glede privlačnosti učiteljskega poklica, želita EFEE in ETUCE nadaljevati z uresničevanjem svoje zaveze iz delovnega programa ESSDE 2018–2019 glede skupnih aktivnosti pri reševanju problematike pomanjkanja učiteljev. Poleg tega želimo še naprej graditi na temah, opredeljenih na okroglih mizah evropskih in nacionalnih socialnih partnerjev in na končni konferenci v Sofiji (junija 2018) kot prednostnih za skupno ukrepanje. Te so: podpora ustvarjanju dostojnih delovnih pogojev in spodbujanje skrbi za zdravje in varnost pri delu, enakost v izobraževanju ter podpora učiteljem in izvajalcem usposabljanja, vodstvenemu osebju šol in podpornemu osebju.

Te teme za podpisnika, evropska socialna partnerja na področju izobraževanja, niso nove. Nasprotno, so temelj skupnih aktivnosti že od prvih dni obstoja ESSDE (ustanovljen leta 2010). Namesto da bi se tem vprašanjem posvečali kot samostojnim temam, želimo izvajati celovitejši pristop in jih uporabiti kot osnovo za naše nadaljnje skupno delo za krepitev zmogljivosti, da bi lahko učinkovito sodelovali v socialnem dialogu na vseh ravneh in tako pripomogli k cilju, t. j. narediti učiteljski poklic bolj privlačen.

Zavezujemo se storiti korak naprej, zato nameravamo podrobneje raziskati dejavnike, ki vplivajo na to vprašanje, ter pripraviti temelje za oblikovanje skupnega akcijskega načrta ukrepov.

Osredotočili se bomo na naslednja vprašanja, neposredno povezana z učiteljskim poklicem:

1. spodbujanje razvoja učiteljskega poklica, ki naj temelji tako na strokovnosti, ustrezni strokovni avtonomiji, prizadevanjih in timskem delu, kot tudi na primernih zaposlitvenih in delovnih pogojih, kariernih obetih in ustreznih prejemkih, vključno s pravičnim plačilom, ter v luči drugih spodbudnih kariernih poti in gospodarskih razmer v posamezni državi, ter spodbujanju možnosti raznolikega kariernega razvoja;
2. podpora učiteljem, izvajalcem usposabljanj, vodstvenim delavcem šol in drugemu podpornemu osebju, zlasti prek vlaganj v kakovostno in učinkovito začetno izobraževanje in usposabljanje učiteljev ter v njihov stalen strokovni razvoj.

Ter širša vprašanja, ki imajo neposreden vpliv na (spreminjajočo se) vlogo in zahteve do učiteljev, izvajalcev usposabljanj in vodstvenih delavcev šol v naših izobraževalnih sistemih:

3. spodbujanje vključenosti, enakosti in enakih priložnosti, vključno z enakostjo spolov v izobraževanju, z osredotočenjem na vedno večjo potrebo po oblikovanju demokratičnih in vključujočih kultur v šolah ter uresničevanju potreb vseh oseb, ki sodelujejo v izobraževanju;
4. spodbujanje vključujočih, v učence usmerjenih, trajno naravnanih in dostojnih delovnih mest, in spodbujanje izboljšanja varnosti in zdravja pri delu ter boljšega usklajevanja dela in zasebnega življenja;
5. spodbujanje digitalne pismenosti in upoštevanje vpliva IKT na izobraževanje;
6. spodbujanje vlaganj v kakovostno izobraževanje in usposabljanje, vključno z vlaganji v izobraževalno infrastrukturo.

EFEE in ETUCE se poleg tega, kot je bilo že izpostavljeno tudi v končnem poročilu Projekta krepitve zmogljivosti evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju (ESSDE) III, strinjata, da je vredno poglobljeno preučiti, kako na privlačnost učiteljskega poklica vplivajo različne zaposlitvene prakse in obstoječi načini za zadržanje učiteljev v poklicu, ki so v veljavi v različnih evropskih državah, in problematiki pomanjkanja učiteljev.

Vloga socialnih partnerjev in zaveze

Ob upoštevanju zgornjih elementov, opredeljenih kot bistvenih, se evropska socialna partnerja na področju izobraževanja ter njuni člani zavezujemo, da bomo nadaljevali in dodatno krepili svoje zmogljivosti na evropski in nacionalni ravni za še učinkovitejši sektorski socialni dialog, da bi s skupnimi prizadevanji prispevali k večji privlačnosti učiteljskega poklica ob pomoči naslednjih aktivnosti:

- preučili bomo možnosti skupnega oblikovanja predloga ukrepov glede povečanja privlačnosti učiteljskega poklica;

- skrbeli bomo za boljšo ozaveščenost javnosti o pomenu in vrednosti učiteljev, ki so neločljivi del kakovostnih izobraževalnih ustanov, te pa morajo biti vključujoče, na učence usmerjene trajnostno zasnovane organizacije. Učitelji pomembno prispevajo k prihodnosti posamezne družbe;
- z nadaljnjim prepoznavanjem, naslavljanjem ovir in vrzeli ter iskanjem rešitev za krepitev zmogljivosti za učinkovit socialni dialog na evropski in nacionalni ravni;
- nadaljevali bomo z oblikovanjem skupnih ukrepov kot podpore krepitvi zmogljivosti socialnih partnerjev za učinkovitejše sodelovanje v postopkih oblikovanja politik in sprejemanja odločitev na področju izobraževanja na vseh ravneh;
- z izmenjavo primerov dobrih praks in spodbujanjem izmenjave informacij med člani.

Sklep

EFEE in ETUCE, evropska socialna partnerja na področju izobraževanja, se zavezujeta, da bosta aktivno promovirala to izjavo na evropski ravni ter prek organizacij svojih članov, na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

To izjavo je so sprejeli delegati v Evropskem sektorskem socialnem dialogu v izobraževanju (ESSDE) na svojem plenarnem srečanju 19. novembra 2018.

Bruselj, 19. november 2018.

Daniel Wisniewski
Generalni sekretar
EFEE

Susan Flocken
Evropska direktorica
ETUCE